

Foto Bob van der Vliet

Ik kijk altijd of ik mijn vader zie

Zo blijft Joy Wielkens geïnspireerd

► Joy Wielkens schreef een solovoorstelling over haar afwezigheid, Antilliaanse vader.

► Zij hoopt dat er ooit een man in de zaal zit die na afloop zegt: „Ik ben je vader.”

Door ANKE MEIJER

„Niet slaan! Au! Mama! Nee! Niet slaan...” Joy Wielkens (31) ligt in foetushouding op de theatervloer van het Amsterdamse Fijnhout Theater. De veertig man publiek in het kleine zaaltje kijkt ademloos toe hoe de theatermaakster huilt de klappen van haar moeder probeert af te wend. Wielkens tranen zijn echt, de woedende moeder is denkbeeldig.

Een dag later, in een groot Amsterdams café met een cappuccino die ze door haar vertelthousiasme het hele gesprek vergeet aan te raken, beaamt de Surinaams-Antilliaanse Wielkens dat de scène in haar solovoorstelling *Papa was a rolling... Nobody* door veel mensen als heftig wordt ervaren. „Ook door mijn moeder, al gaf zij heel eerlijk toe dat het toen zo ging. Vroeger werden er echt pollepels op je billen kapotgeslagen.”

Papa was a rolling... Nobody gaat over een meisje in Osdorp dat opgroeit zonder vader. „Het stuk is totaal autobiografisch. Toen ik anderhalf jaar geleden begon – en mijn show aan de theaters moest verkopen – dacht ik dat ik een voorstelling ging maken over een dochter, ik, die na jaren haar vader vindt. Hoe is dat, wat gebeurt er dan? Een soort *Spoorloos* in het echt. Alleen lukte het me maar niet om mijn vader te vinden. Toen het tijd werd om de voorstelling definitief in elkaar te zetten, besloot ik een reconstructie van mijn jeugd te maken met daarin de zichtbare afwezigheid van die vader. Scènes die, als er een vader was geweest, misschien anders waren gelopen. Dan was de zus misschien niet ontspoord, had de moeder misschien meer reserves gehad.”

Je zet je moeder neer als een vrouw die vaak woedend is. Heb je haar gewaar-schuld voor ze kwam kijken?
„Zeker. Toen de voorstelling dichterbij kwam, besefte ik dat het misschien ook als kritiek op haar kan worden opgevat, op de vrouw die er juist wel was in tegenstelling tot de vader die er niet was. Ik heb haar de maandag voor de première gebeld. Weet je zeker dat je wilt komen? Mensen zullen je herkennen als de vrouw die daar als een soort boevrouw wordt neergezet. Zij zei alleen: 'Ik wil het gewoon zien en daarna zal ik oordeelen of ik jou nog wel wil zien.'”

En?
„Ze vond het confronterend, maar was ook trots. Trots dat ik op deze manier met het onderwerp omga. Daarbij vinden veel mensen het stuk ook een ode aan mijn moeder. Juist doordat ik haar *struggle* laat zien. Het

feit dat ik uiteindelijk op dat podium sta, bewijst dat mijn moeder het goed gedaan heeft.”

Uit de voorstelling blijkt dat jullie in Osdorp niet het enige Surinaamse gezin met dezelfde situatie waren. Je verhaal is niet uniek?

„Helemaal niet. Het is wel uniek dat er theater over wordt gemaakt. Ik merk bij het Surinaamse publiek dat het onderwerp van een afwezige vader en een moeder die het zwaar heeft, een beetje taboe is. Het is niet iets waar ze het graag over hebben. Je bent toch goed terechtgekomen? Dan hoeven we nergens over te praten.”

Reageert het Surinaamse publiek sowieso anders?

„Ik wil geen grote, generaliserende uitspraken doen, maar het is heel vaak zo dat als er Surinaamse mensen in de zaal zitten, ze heel hard moeten

Wat weet je wel van hem?

„Hij en mijn moeder hebben een tijd een relatie gehad waaruit twee kinderen zijn geboren. Verder weet ik weinig. Ik heb een naam, een geboortedatum en weet van welk Antilliaans eiland hij komt. Het Leger des Heils is al twee jaar op zoek, maar hij komt niet in de registers voor. Ze zoeken nu internationaal, maar de kans is groot dat niet al mijn gegevens kloppen. Als dat zo is, wordt het moeilijk zoeken. Dan heb ik alleen een foto waar een man op staat van wie niemand weet hoe hij precies heet.”

Misschien heb je wel halfbroers of -zussen.

„Ik vermoed wel dat ik die heb, ja. Dat is een bizar idee. Vooral omdat ze waarschijnlijk dezelfde leeftijd hebben als ik. Misschien wonen ze ook in Oost op een flatje. Misschien ken ik ze wel. Dat is helemaal raar. Ook dat is één van de redenen waarom ik mijn vader graag wil vinden.”

En wat als hij dan uiteindelijk opeens voor je neus staat...

„Dan wil ik weten waar hij al die tijd was en waarom ik niet belangrijk was. Misschien dat het te confronterend is, maar als ik hem zo'n belangrijke vraag niet kan stellen, weet ik niet of ik wel op een ontmoeting zit te wachten. Ik wil het weten. Mijn zus niet, die heeft het afgesloten, heeft zelf kinderen en kan het niet zo boeien. Misschien heeft zij het al verwerkt door flink te puberen. Ik was juist heel serieus als tiener. Druk bezig met acteren. Misschien is dit mijn manier om alsnog te puberen. Om het een plaatsje te geven.”

Doe je dat ook op een andere manier dan met je voorstelling?

„Ik zit in een soort praatgroep voor vaders, met allemaal mensen die zijn opgegroeid zonder vader of moeder, of zijn geadopteerd. We moeten regelmatig brieven schrijven aan de ouders die er niet zijn. Daar merk ik dat veel mensen bang zijn om verwijten te maken aan het adres van die ouder, uit angst om ze direct weer te verliezen. Dat ben ik zelf niet. Ik denk zelfs dat je pas na de 'waarom ben je er al die tijd niet geweest?'-vraag verder kunt gaan met het opbouwen van een normale relatie.”

Dat klinkt alsof je klaar voor bent...

„Dat weet ik eigenlijk niet. Ook omdat ik nu nog met m'n theatertour bezig ben. Hoe moet ik een voorstelling over m'n jeugd ingaan, een jeugd die is gekleurd omdat er geen vader was, en serieus een afscheidsbrief aan de man die er niet was voorlezen in de wetenschap dat ik hem heb gevonden? Misschien moet m'n vader na de laatste voorstelling in Bellevue opeens voor m'n neus staan. Dat zou wel mooi passend zijn. En dan kan ik daarna meteen heel hard met vakantie.”

► **Papa was a rolling... Nobody** van Joy Wielkens is 26, 27 en 28 januari te zien in Theater Bellevue Amsterdam

► victor

Kille ambitie is kaal

Een prui (als we Tomas Ross moeten geloven), die tot hoed vernaaid kattenmand, en dan nog een hoofddoek eroverheen. Zou het niet verschrikkelijk warm zijn geweest? Het was in Abu Dhabi toch gewoon dik 25 graden. Dan zag de oplossing van Máxima er een stuk luchtiger uit. En eleganter. Onze koningin leek een beetje op de mannen die in oorlogsgebied berrbommen onschadelijk moeten maken. Alsof ze

Een mens? Koningin Beatrix is geen mens

waarop zij die rol neerzet. Onbegrijpelijk. Ze lijkt voor geen meter op Beatrix. Willeke maakt van de koningin een rokende, klagende, huilende en emoties voelende vrouw. Tikje ordinaris zelfs. Een mens, volgens de *Volkskrant*. En dat klopt niet. Koningin Beatrix is geen mens.

Want Beatrix lijdt aan het kenmerkende euvel van vrouwen in hoge posities: kil en hard. Ander voorbeeld dat deze week in het nieuws kwam: Nurten Albayrak, die de werknemers van het COA deed sidderen en beven onder haar bewind. Of Maud Groenberg van Bureau Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland. Werknemers hebben geklaagd over haar harde stijl van besturen en er komt een onderzoek.

Het lijkt de prijs die ambitieuze vrouwen moeten betalen: het wordt je allemaal niet in dank afgenomen. Maar ze moeten wel. Onderzoek toont aan dat een vrouw

pas als leider wordt gezien als ze veel harder optreedt dan een man.

Kunnen ze zich dan troosten met de gedachte dat ze een rolmodel zijn voor meisjes en vrouwen die hun hoofd stoten tegen het glazen plafond? Dat lijkt ook een illusie. Onderzoekers in Richmond keken naar het effect van vrouwen in hoge posities op studenten die de opdracht kregen om een groepje van drie personen te leiden dat was aangesteld om personeel aan te nemen. Achteraf werd gevraagd hoe ze hun tijdelijke rol als leider hadden ervaren. De studenten die voorafgaand aan het experiment een biografie van een bekende vrouwelijke *news anchor* of *supreme court justice* hadden gelezen, vonden dat ze de opdracht een stuk slechter hadden uitgevoerd dan studenten die een biografie van een man hadden gelezen. Ook vonden ze het moeilijker en voelden ze zich minder waard. Blijkbaar kan een te ambitieuze rolmodel ook averechts werken.

Eigenlijk dus maar goed dat onze koningin zich liet verlagen tot het dragen van het symbool voor vrouwenonderdrukking: de hoofddoek. Als Albayrak die nou ook omdekt, ziet iedereen haar bij het COA vast weer zitten.

VICTOR LAMME

► denkbeeld

„Als in een verlaten bos een boom omvalt, en niemand hoort het, heeft de boom dan wel geluid gemaakt?” De Ierse filosoof George Berkeley (1685-1753) vond van niet. Deze foto is van Nick Dessing uit Utrecht.

► Volgende week: Toen een journalist aan Mahatma Gandhi (1869-1948) vroeg wat hij van de westerse beschaving vond, antwoordde hij: „Dat lijkt me een heel goed idee”. Heb je een foto bij het citaat? Mail je foto met naam en woonplaats naar klik@nrc.nl onder vermelding van 'denkbeeld Gandhi'

► ik@nrc.nl

Om op mijn lange treinreis mijn stramheid tegen te gaan, probeer ik tijdens het wachten goed te bewegen. Liefst zo onopvallend mogelijk.

Eén van mijn oefeningen gaat zo: plaats de handen vóór je tegen de muur op schouderhoogte, één been naar achteren, schouder bij elkaar terwijl je je bekken naar voren duwt.

Ik had hiervoor op het perron

een daarvoor geschikte glazen wand gevonden. Terwijl ik dat deed werd ik bescheiden op de rug getikt. Een vriendelijke dame zei me dat dit geen deur was die je kunt openen.

MARIANNE OMMEN

► Ook een ikje maken? Stuur maximaal 120 woorden naar ik@nrc.nl